

REFERAT Miljøudvalget d. 14-11-2023

Mødedato Tirsdag d. 14. november 2023 kl. 13:00

Mødested Mødeværelse 4

Mødedeltagere Karsten Byrgesen, D, Michael Nielsen, C, Preben Friis-Hauge,
V, Annette Lundgaard, V, Martin Schmidt Konradsen, Ø, Poul Erik
Jensen, A, Simon Sharif Chowdhury, A

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af regionens tilbagemelding i påbudssager vedrørende PFAS-forurening ved Esbjerg I	3
Godkendelse af regionens tilbagemelding i påbudssag vedrørende PFAS-forurening på Åsumvej 33	6
Drøftelse af procesplan for "Serviceeftersyn af Regional Udviklings puljer"	9
Orientering om aktuelle sager.....	11
Eventuelt.....	12
Næste møde.....	13
Underskriftsside.....	14

Punkt 1: Godkendelse af regionens tilbagemelding i påbudssager vedrørende PFAS-forurening ved Esbjerg Brandskole

18/38822

Resumé

Esbjerg Kommune har den 16. juni 2023 sendt to udkast til undersøgelsespåbud i høring henholdsvis for brandøvelsesområderne og for et område, hvor der har været udsprøjtet overskydende PFAS-holdigt spildevand på Esbjerg Brandskole. Esbjerg Kommune har i de to sager været driftsherre og har forårsaget en del af forureningen. På grund af en bestemmelse i jordforureningsloven vurderer kommunen, at de ikke kan stilles til forureneransvar og ønsker, at regionen skal betale for den herreløse forurening. Regionen kan enten vælge at acceptere at betale for den herreløse forurening eller afvise det, hvorved sagen ender til prioritering under den offentlige indsats.

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet, at der indarbejdes et overordnet budskab i høringsbrevene for de to påbud. Budskabet er, at regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles et påbud. Kommunen opfordres til – eventuelt sammen med regionen – at arbejde videre med at afsøge alle muligheder for at holde princippet om ”forureneren betaler” i hævd og dermed afdække mere samfundsøkonomisk hensigtsmæssige løsningsmodeller, således at forurenerne kommer til at tage ansvar.

Sagsfremstilling

Esbjerg Kommune har den 16. juni 2023 sendt to udkast til undersøgelsespåbud i høring henholdsvis for brandøvelsesområderne og for et område, hvor der har været udsprøjtet overskydende PFAS-holdigt spildevand, på Esbjerg Brandskole, j. vedlagte bilag 3 og 4. De to påbud er rettet mod de samme tre påbudsadressater, der skal deles om påbuddene med en procentsats svarende til den mængde PFAS-forurening, som de hver er ansvarlige for. Esbjerg Kommune har i de to sager været driftsherre og har forårsaget forurening, svarende til henholdsvis 8 % og 54 % af den samlede forurening.

Kommunen vurderer i begge udkast til påbud, at de ikke har haft rådighed over ejendommen efter den 10. februar 1999, og at kommunen derfor ikke kan mødes med et påbud på grund af en bestemmelse i jordforureningsloven. Kommunens andele af påbuddene bliver dermed herreløse og hermed regionens opgave. Det bemærkes, at Esbjerg Kommune har haft medejerskab i Esbjerg Brandskole i perioden 1997 til 2002. I udkastene til påbud nævner de ikke, hvorfor medejerskabet ikke er ensbetydende med rådighed.

Sagen har interesse for Region Syddanmark, da der ved flere undersøgelser er påvist forurening, der vurderes at udgøre en risiko for de to nærliggende vandløb Uglvig Bæk og Novrup Bæk, der er omfattet af regionens offentlige indsats for overfladevand. Regionen gennemfører ikke tiltag i forbindelse med den offentlige indsats, før påbudsmulighederne fra kommunens side er udtømte.

Esbjerg Kommune anmoder regionen om at tage stilling til, om Region Syddanmark vil betale for de nævnte herreløse %-andele i de to påbud. Esbjerg Kommunes vurdering giver regionen to muligheder:

1. Regionen accepterer at betale for en del af omkostningerne til opfyldelse af de to påbud og dækker henholdsvis 8 % og 54 % af omkostningerne til en forureningsundersøgelse. Det betyder, at regionen bliver nødt til at udføre undersøgelsen uden hensyntagen til regionens egen prioritering (lokaliteten ligger ikke i område med drikkevands- eller grundvandsinteresse, som prioriteres højest).
2. Regionen afviser at betale for en del af omkostningerne til opfyldelse af de to påbud. Mulighederne for påbud bortfalder som konsekvens heraf. Det betyder, at regionen selv skal betale for hele undersøgelsen, men til gengæld

kan den udføres på et senere tidspunkt, da regionen kan prioritere at udføre undersøgelsen på lige fod med andre lokaliteter med samme type indsats (overfladevand).

Hvis regionen påtager sig ansvaret for den herreløse del af forureningen, vil det medføre, at regionen ikke følger sin egen strategi, som giver højest prioritet til beskyttelse af grundvand og menneskers sundhed. Det betyder, at økonomiske midler, som ellers ville gå til grundvandsbeskyttelse eller indeklimasager, i stedet vil blive tilført denne sag, som handler om beskyttelse af overfladevand, som efter strategien ligger lavere i regionens prioritering.

Påtager regionen sig ikke ansvaret for den herreløse del, betyder det, at kommunen ikke vil give påbud til forurenerne, og dermed overgår hele forureningen til regionens egen prioritering. Dermed brydes med princippet om, at ”forureneren betaler”. Administrationen finder ikke, at kommunen har afsøgt alle muligheder for, at forurenere kan betale. Regionen mener, at Esbjerg Kommune som tidligere driftsherre er nærmest til at påtage sig ansvaret for den herreløse del af forureningen.

Problemstillingen i påbudssager med herreløse forureninger blev drøftet på miljøudvalgs møde den 10. oktober 2023, hvor regionens handlingsmuligheder blev præsenteret, j. vedlagte bilag 2 notat om konsekvenser og fordele/ulemper, som blev drøftet på mødet.

På baggrund af administrationens faglige vurdering foreslås det, at der i høringssvaret indarbejdes følgende overordnede budskab:

1. at regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles påbud.
2. at kommunen afsøger alle muligheder for, at forureneren kan betale.

Et sådant høringssvar kan åbne mulighed for en proces med nærmere afdækning af en mere samfundsøkonomisk hensigtsmæssig løsningsmodel, hvor forurenerne kommer til at tage ansvar. Regionens administration medvirker gerne hertil.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet at godkende, at der indarbejdes følgende overordnede budskab i høringssvarene:

- 1) at regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles et påbud.
- 2) at kommunen afsøger alle muligheder for, at forureneren kan betale.

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Et flertal anbefaler indstillingen over regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) kan ikke anbefale punkt 1 i indstillingen over for regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) anbefaler punkt 2 i indstillingen over for regionsrådet.

Bilag

Bilag 1. Uddybende beskrivelse af sagen, Uglviggårdsvej 3, 6705 Esbjerg Ø

Bilag 2. Notat "Regionens handlingsmuligheder ved påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser"

Bilag 3. Fra Esbjerg Kommune, UDKAST til påbud om undersøgelse af brandøvelsesområder for PFAS-forurening, Uglviggårdsvej 3, 6705 Esbjerg Ø

Bilag 4. Fra Esbjerg Kommune, UDKAST til påbud om undersøgelse af udsprøjtningssområde for PFAS-forurening, Uglviggårdsvej 3, 6705 Esbjerg Ø

Punkt 2: Godkendelse af regionens tilbagemelding i påbudssag vedrørende PFAS-forurening på Åsumvej 33-35, Odense

21/62140

Resumé

Grundvandet under brandøvelsespladsen på Åsumvej i Odense er forurenede med PFAS-forbindelser. Forureningen kan true Odense Å. Regionen har bedt Odense Kommune om at vurdere påbudsmuligheder for undersøgelse af forureningen. Kommunen har som svar foreslået, at regionen og kommunen deler udgifterne med henholdsvis 60% og 40%.

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet, at der indarbejdes et overordnet budskab i svarbrevet til Odense Kommune. Budskabet er, at regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles et påbud. Kommunen opfordres endvidere til – eventuelt sammen med regionen – at afsøge alle muligheder for at holde princippet om ”forureneren betaler” i hævd, og dermed afdække mere samfundsøkonomisk hensigtsmæssige løsningsmodeller, således at forurenerne kommer til at tage ansvar.

Sagsfremstilling

Regionen har i 2022 udført en forureningsundersøgelse på adressen med henblik på at afklare, om aktiviteter med brandslukningsskum har forårsaget forurening med PFAS-forbindelser. Der er konstateret forurening med stofferne i både jorden og grundvandet, som kan true Odense Å.

Regionen har sendt resultater af undersøgelsen til Odense Kommune og har bedt dem om at vurdere muligheder for påbud for videre undersøgelser af forureningen. Odense Kommune har anslået på baggrund af driftsperioder, at forureningsansvarlige parter er Civilforsvaret og Odense Brandvæsen ved Odense Kommune, og det er disse parter påbud kan gives til (Jf. vedlagte bilag 3).

Civilforsvaret ophørte ved udgangen af 1992 og har ikke haft rådighed over ejendommen efter den 10. februar 1999, hvilket er en betingelse, jf. jordforureningsloven. Derfor kan der ikke sendes påbud til dem. Den del af forureningen, der er sket, mens Civilforsvaret var driftsherre, er hermed herreløs. Herreløse forureninger er regionernes opgave. Odense Kommune vurderer, at påbud til ansvarlig forurener kun kan gives, hvis Region Syddanmark accepterer at dække udgifter til undersøgelse af den herreløse del af forureningen. Efter kommunens udregninger baseret på driftsperioder, ville det svare til 60% af omkostningerne, mens Odense Kommune, som var driftsherre fra 1993 til 2015, ville stå for de resterende 40%.

Odense Brandvæsen, der var ejet af Odense Kommune, har i 1993 overtaget ejendommen fra Civilforsvaret og har fortsat den hidtidige drift af brandøvelsespladsen. Administrationen vurderer, at Odense Kommune ligeledes har overtaget væsentlige dele af Civilforsvarets aktiviteter og derfor er nærmest til at påtage sig ansvaret for den herreløse del af forureningen.

Sagen har interesse for Region Syddanmark, da der ved en forureningsundersøgelse er påvist forurening, der vurderes at udgøre en risiko for den nærliggende Odense Å, der er omfattet af regionens offentlige indsats for overfladevand. Regionen gennemfører ikke tiltag i forbindelse med den offentlige indsats, før påbudsmulighederne fra kommunens side er udtømte.

Odense Kommunens vurdering giver regionen to muligheder:

1. Regionen accepterer at betale for en del af omkostningerne til påbudsundersøgelsen og dækker 60% af omkostninger til forureningsundersøgelse. Det betyder, at regionen bliver nødt til at udføre undersøgelsen på adressen uden hensyntagen til regionens egen prioritering (lokaliteten ligger ikke i område med drikkevands- eller grundvandsinteresse, som prioriteres højest).
2. Regionen afviser at betale for en del af omkostninger til påbudsundersøgelsen, og mulighed for at give påbud bortfalder. Det betyder, at regionen selv skal betale for hele undersøgelsen, men til gengæld kan den udføres på et senere tidspunkt, da regionen kan prioritere at udføre undersøgelse på lige fod med andre lokaliteter med samme indsats.

Hvis regionen påtager sig ansvaret for den herreløse del af forureningen, vil det medføre, at regionen ikke følger sin egen strategi, som giver højest prioritet til beskyttelse af grundvand og menneskers sundhed. Det betyder, at økonomiske midler, som ellers ville gå til grundvandsbeskyttelse eller indeklimasager, i stedet vil blive tilført denne sag, som handler om beskyttelse af overfladevand, som efter strategien ligger lavere i regionens prioritering.

Påtager regionen sig ikke ansvaret for den herreløse del, betyder det, at kommunen ikke vil give påbud til forurenerne, og dermed overgår hele forureningen til regionens egen prioritering. Dermed brydes med princippet om, at ”forureneren betaler”. Administrationen finder ikke, at kommunen har afsøgt alle muligheder for, at forureneren kan betale.

Problemstillingen i påbudssager med herreløse forureninger blev drøftet på miljøudvalgsmødet den 10. oktober 2023, hvor regionens handlingsmuligheder blev præsenteret, jf. vedlagte bilag 2 notat om konsekvenser og fordele/ulemper, som blev drøftet på mødet.

På baggrund af administrationens faglige vurdering foreslås det, at der i svarbrevet indarbejdes følgende overordnede budskab:

1. At regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles et påbud.
2. At kommunen afsøger alle muligheder for, at forureneren kan betale.

Et sådant svar kan åbne mulighed for en proces med nærmere afdækning af mere samfundsøkonomisk hensigtsmæssige løsningsmodeller, hvor forureneren kommer til at tage ansvar. Regionens administration medvirker gerne i processen.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet eller bidrager til realisering af klimastrategien.

Indstilling

Det indstilles, at miljøudvalget anbefaler regionsrådet at godkende, at der indarbejdes følgende overordnede budskab i høringsvarene:

- 1) At regionen ikke ønsker at indestå for omkostningerne til den del af forureningen, hvor der ikke kan meddeles et påbud.

2) At kommunen afsøger alle muligheder for, at forureneren kan betale.

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Et flertal anbefaler indstillingen over regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) kan ikke anbefale punkt 1 i indstillingen over for regionsrådet.

Martin Schmidt Konradsen (Ø) anbefaler punkt 2 i indstillingen over for regionsrådet.

Bilag

Bilag 1. Notat beskrivelse af sagen - Åsumvej

Bilag 2. Notat "Muligheder for påbudssager med PFAS-forurening på brandøvelsespladser"

Bilag 3. Odense Kommunes vurdering af påbudsmuligheder på Åsumvej 33, Odense

Punkt 3: Drøftelse af procesplan for ”Serviceeftersyn af Regional Udviklingspuljer”

23/46361

Resumé

I budgetaftale 2024 er det aftalt, at der skal være et serviceeftersyn af puljerne på området for regional udvikling i foråret 2024. Serviceeftersynet vedrører uddannelsespuljen, kulturpuljen, teknologiudviklingspuljen og udviklingspuljen. Udvalget for regional udvikling har ansvaret for uddannelsespuljen, kulturpuljen, og udviklingspuljen. Miljøudvalget har ansvaret for teknologiudviklingspuljen. Det indstilles, at udvalget drøfter procesplanen for serviceeftersynet.

Sagsfremstilling

Budgetaftale 2024

Af budgetteksten for 2024 fremgår, at ”Aftalepartierne er enige om, at der i Regional Udvikling løbende arbejdes med at skærpe prioriteringen op imod visionerne i ”Sammen om Fremtidens Syddanmark”. Der har de senere år samlet set været afsat i alt i størrelsesordenen 43 mio. kr. årligt i budgettet til puljer målrettet kulturområdet, uddannelsesområdet og implementering af den regionale udviklingsstrategi... Aftalepartierne er desuden enige om, at der skal gennemføres et serviceeftersyn af puljerne på området for regional udvikling i foråret 2024”.

Endvidere fremgår, at ”Derfor ønsker aftalepartierne fortsat at understøtte den teknologiske udvikling på jord- og grundvandsområdet ved at afsætte 2 mio. kr. fra udviklingspuljen og et tilsvarende beløb fra budgetrammen til vand og jord i 2024. Med henblik på en eventuel fortsættelse af teknologiudviklingspuljen i de efterfølgende år, herunder størrelsen og finansieringen af denne, indgår puljen i det samlede serviceeftersyn af puljerne under det samlede budget for Regional Udvikling. Der gennemføres i denne sammenhæng en temadrøftelse i Miljøudvalget om anvendelsen af teknologiudviklingspuljen, og udvalget følger fremdrift og resultater”.

Procesplan for serviceeftersynet af regional udviklings 4 puljer i udvalget for regional udvikling og miljøudvalget

Procesplanen for serviceeftersynet er planlagt til at være opdelt i 3 faser, hvor der drøftes følgende på 3 udvalgs møder i udvalget for regional udvikling og miljøudvalget. Drøftelserne i miljøudvalget udgør samtidig temadrøftelsen for anvendelsen af teknologiudviklingspuljen, jf. budgetaftale 2024.

1. Ultimo november 2023/primo januar 2024 i udvalget for regional udvikling og miljøudvalget: Drøftelse af ”Status for puljernes anvendelse under Regional udviklingsstrategi 2020-2023 ”Fremtidens Danmark”

Til drøftelsen udarbejdes et faktuel statusnotat for hver af de 4 puljer, der vil omhandle flg. temaer:

- a. Formål og mål
- b. Økonomi
- c. Temaer
- d. Karakteristik af tilskudsmodtagerne og tilskuddets geografiske dækning
- e. Resultater/evaluering
- f. Særlige erfaringer, problemstillinger og udfordringer
- g. Hjemmel
- h. Tilskudsadministration

Udvalget for regional udvikling drøfter statusnotater vedr. uddannelsespuljen, kulturpuljen, og udviklingspuljen. Miljøudvalget drøfter statusnotat for teknologiudviklingspuljen.

2. Januar/februar 2024 i udvalget for regional udvikling og miljøudvalget:

Drøftelse af ”Forslag til puljernes fremtidige prioritering og anvendelse”

Der tages udgangspunkt i visionerne i ”Sammen om ”Fremtidens Syddanmark” 2024-2027.

Udvalget for regional udvikling og miljøudvalget drøfter begge ”Forslag til puljernes fremtidige prioritering og anvendelse”.

3. Februar/marts 2024 i udvalget for regional udvikling og miljøudvalget:

– Med henblik på anbefaling overfor regionsrådet drøftelse af faktuelle statusnotater og forslag til puljernes fremtidige prioritering og anvendelse

Der forelægges med henblik på anbefaling over for regionsrådet endelige faktuelle statusnotater om puljernes anvendelse under Regional udviklingsstrategi 2020-2023 ”Fremtidens Danmark” og endeligt forslag til puljernes fremtidige prioritering og anvendelse med udgangspunkt i visionerne i ”Sammen om ”Fremtidens Syddanmark” 2024-2027.

Sagen forelægges til drøftelse i udvalget for regional udvikling på mødet den 9. november 2023 og i miljøudvalget den 14. november 2023.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen som udgangspunkt ikke har betydning for klimaet. Såfremt det som led i serviceeftersynet beslattes f.eks. at iværksættes initiativer, afsætte penge eller opstille kriterier, der fremmer klimarigtige løsninger, kan det have positive effekter på klimaet.

Indstilling

Det indstilles,

At procesplan for ”Serviceeftersyn af Regional Udviklings puljer” drøftes.

Beslutning i Udvalget for regional udvikling den 09-11-2023

Udvalget drøftede procesplan for ”Serviceeftersyn af Regional Udviklings puljer”. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Meho Selman, Tage Petersen, Karsten Uno Petersen og Lars Erik Hornemann deltog ikke under behandlingen af punktet.

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Udvalget drøftede procesplan for ”Serviceeftersyn af Regional Udviklings puljer”. De faldne bemærkninger indgår i det videre arbejde.

Punkt 4: Orientering om aktuelle sager

23/363

Sagsfremstilling

Administrationen vil på mødet orientere om:

- kort nyt fra aktuelle jordforureningssager.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Administrationen gav en status for arbejdet på Lynfrostgrunden i Nyborg og arbejdet med generationsforureningen ved Himmark Strand. Endvidere oplystes, at regionen igangsætter undersøgelse af en PFAS-sag i Svendborg.

Endelig orienterede administrationen om, at sagen ”Afslag på samtykke til midlertidig beslaglæggelse af råstofressourcen i et graveområde for sand, grus og sten” vil blive forelagt miljøudvalget på ny den 5. december 2023 pga. nye undersøgelser og gav en status på ansøgning om råstofindvinding på dele af matr. 3m, 7v og 1h Skads, Esbjerg Jorder i Esbjerg Kommune.

Punkt 5: Eventuelt

23/363

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Intet.

Punkt 6: Næste møde

23/363

Sagsfremstilling

Næste møde er tirsdag den 5. december 2023 kl. 11.00-14.00 i regionshuset.

Mødeplanen i 2024:

- Tirsdag den 9. januar 2024 kl. 13.00-16.00 (RESERVERET)
- Tirsdag den 6. februar 2024 kl. 13.00-16.00 (skal holdes i regionshuset pga orienterende regionsrådsmøde kl. 17-19)
- Tirsdag den 5. marts 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 2. april 2024 kl. 10.00-13.00
- Tirsdag den 14. maj 2024 kl.13.00-16.00
- Mandag den 10. juni 2024 kl. 13.00-16.00
- Mandag den 12. august 2024 kl. 15.00-18.00 (RESERVERET)
- Torsdag den 12. september 2024 kl.13.00-16.00
- Tirsdag den 8. oktober 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 12. november 2024 kl. 13.00-16.00
- Tirsdag den 3. december 2024 kl.15.00-18.00

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Miljøudvalget den 14-11-2023

Næste møde er tirsdag den 5. december 2023 kl. 11.00-14.00 i regionshuset.

Punkt 7: Underskriftsside

23/363